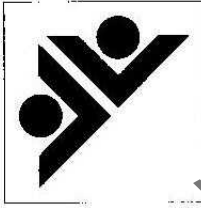

مجموعه آثار ۱

عرفای اسلامی

تألیف: محمدتقی جعفری

تدوین و تنظیم: عبدالله نصری

www.ketab.ir

Muhammad Taghi Ja'fari

مجموعه آثار

عرفان اسلامی

تألیف: محمدتقی جعفری

سرشناسه: جعفری تبریزی، محمدتقی، ۱۳۷۷. ۱۳۰۲.

Muhammad Taghi, Jafari Tabrizi

عنوان و نام پدیدآور: عرفان اسلامی / محمدتقی جعفری؛ تدوین و

تنظیم عبدالله نصری؛ به اهتمام علی جعفری.

مشخصات نشر: تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۴۸۵ ص.

فروست: مجموعه آثار، ۱.

شابک: دوره: ۲-۷۲۳-۴۳-۹۶۴-۹۷۸-۵، ۲۲۲-۴۳-۹۶۴-۹۷۸-۵

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

موضوع: عرفان

Mysticism

شناسه افزوده: نصری، عبدالله، ۱۳۳۲.

شناسه افزوده: جعفری، علی، ۱۳۴۳.

شناسه افزوده: دفتر نشر فرهنگ اسلامی

شناسه افزوده: Islamic Culture Broadcasting Institute

شناسه افزوده: موسسه تدوین و نشر آثار علامه جعفری

شناسه افزوده: Allameh Jafari Institute

رده بندی کنگره: ۲۸۴ BP

رده بندی دیویی: ۲۸۲

شماره کتابشناسی ملی: ۷۵۵۰۳۹۹

وضعیت رکورد: فیبا

چاپ اول: سال ۱۴۰۰

این کتاب در ۱۰۰۰ نسخه در شرکت چاپ و

انتشارات، لیتوگرافی و چاپ و صحافی شد.

شابک: ۵-۷۲۲-۴۳-۹۶۴-۹۷۸

شابک دوره: ۲-۷۲۳-۴۳-۹۶۴-۹۷۸

تدوین و تنظیم: عبدالله نصری

(استاد فلسفه دانشگاه علامه طباطبائی)

به اهتمام: علی جعفری

صفحه آرا: رؤیا عزیز می موسوی

دفتر مرکزی:

پاسداران، میدان هروی، خیابان شهید

افتخاریان، کوچه مریم، پلاک ۲۳

تلفن: ۰۲۲۹۴۰۰۵۴-۲۲۹۳۶۱۴

نمابند: ۲۲۹۵۶۴۶۱

کد پستی: ۱۶۶۹۷۴۷۴۱۴

مدیریت بخش و توزیع:

تهران، خیابان فردوسی

بن بست هنر، بن بست اول، پلاک ۵۰۶

تلفن: ۰۳۳۹۲۰۳۰۷-۳۳۱۱۲۱۰۰

فروشگاه ها و مراکز بخش:

فروشگاه کتاب زیتون: ضلع جنوبی

خیابان کریمخان، بین خیابان ایرانشهر

و ماهشهر پلاک ۱۴۴ تلفن: ۹۱۰۷۰۸۸۷

فروشگاه پاسداران: تلفن: ۲۲۸۵۵۱۶۴

فروشگاه مشهد: تلفن: ۵۱-۳۲۲۱۴۸۳۱-۲

نشانی الکترونیک: www.daftarnashr.org

پست الکترونیک: print@daftarnashr.org

مؤسسه علامه جعفری:

نشانی الکترونیک: www.ostad-jafari.com

پست الکترونیک: Info@ostad-jafari.com

اینستاگرام: @jafari_allameh

تلفن: ۰۲۱-۴۴۰۹۱۰۴۲

کلیه حقوق مکتوب و الکترونیک

برای ناشر محفوظ است.

خواهشمند است نظرات خود را

در باره این کتاب با ذکر نام آن به

شماره ۳۰۰۰۴۸۵۰ پیامک کنید.

نمایه مطالب

پیشگفتار.....	۱۳
بخش اول - چستی عرفان.....	۱۷
۱- درآمد.....	۱۸
۲- ضرورت عرفان.....	۲۲
اهمیت درک و دریافت‌های عرفان.....	۲۲
لذت حاصله از عرفان مثبت.....	۲۴
۳- تعریف عرفان اسلامی.....	۲۹
گمشده روح انسان.....	۳۱
تکامل من انسانی.....	۳۳
۴- روش استدلال در عرفان.....	۳۵
نمونه‌ای از مدعاها و استدلال‌ها.....	۳۷
۵- عرفان، شهود و استدلال.....	۴۱
مولوی و استدلال.....	۴۱
لزوم استدلال برای دریافت «من».....	۴۳
استدلال، مقدمه شهود عرفانی.....	۴۴
دفاع مولوی از استدلال.....	۴۹
۶- عرفان، علم و عقل.....	۵۲
حجاب بودن علم و عرفان.....	۵۲
۷- عرفان و حکمت.....	۵۵
تعریف حکمت.....	۵۵
۸- عرفان و حقیقت.....	۵۸
۹- عرفان و عشق.....	۶۱
رابطه عشق مجازی با عشق حقیقی.....	۶۲
۱۰- عرفان و مذهب.....	۶۵

۲۱۶	من در عرفان اسلامی
۲۱۸	۲ - عرفان و خدا
۲۱۸	رابطه انسان با خدا از دیدگاه عینیت و مغایرت آن دو با یکدیگر
۲۲۱	منشأ دریافت خدا
۲۲۴	نتیجه
۲۲۷	نحوه ادراک مردم عادی از خدا
۲۲۸	انسان عارف در شعاع جاذبه خداوندی
۲۳۰	اختلاف انسان‌ها در ارتباط با خدا
۲۳۱	حجاب‌های شناخت خداوند
۲۳۳	انواع گرایش به خدا، از خداخوان تا خدایاب
۲۳۴	ارتباط خدایابی با علم و ایمان
۲۳۵	اشراف بر هستی، عامل دریافت خدا
۲۳۸	ضرورت تصفیه و ترکیب درونی برای دریافت خدا
۲۳۹	برخورداری از لذایذ عالی در ویارویی با خدا
۲۴۴	۳ - عرفان و جهان هستی
۲۴۴	نگاه عارف به جهان هستی
۲۴۵	شکوه قانونمندی جهان هستی
۲۴۶	معبد بودن جهان هستی
۲۴۸	۴ - عرفان اسلامی و نوع انسانی
۲۴۹	ارتباط عارف با گروه‌های مختلف
۲۵۳	بخش پنجم - آثار عرفان در زندگی بشر
۲۵۴	۱ - عرفان؛ زندگی و مرگ
۲۵۵	شناخت عظمت انسان
۲۵۷	معنای مرگ
۲۵۸	عوامل ترس از مرگ
۲۵۸	ابن سینا و تحلیل مرگ
۲۶۰	هدف و فلسفه زندگی
۲۶۲	۲ - عرفان؛ وسیله و هدف
۲۶۴	نگاه وسیله‌ای و هدفی به یک واقعیت

۲۶۷	۳- عرفان و نظم در زندگی.....
۲۶۷	رابطه نظم با کمال.....
۲۷۰	عرفان منفی و گوشه‌گیری.....
۲۷۲	۴- عرفان و جامعه.....
۲۷۲	تعریف جامعه.....
۲۷۲	نقش عرفان در تشکل افراد.....
۲۷۵	خدمات عرفان مثبت به جامعه.....
۲۷۸	۵- عرفان، مدیریت و رهبری.....
۲۷۸	وظیفه اصلی مدیران.....
۲۷۹	دو شرط اساسی مدیریت عارفانه.....
۲۸۱	اساسی‌ترین وظیفه مدیر عارف.....
۲۸۵	ملاک ضرورت و ارزش انگیزه‌ها.....
۲۸۷	انواع انگیزش‌ها و مدیریت‌ها.....
۲۹۱	۶- عرفان و کار.....
۲۹۱	رابطه کار با حیات.....
۲۹۳	ارتباط کار با هدف هستی.....
۲۹۵	بحثی در ارزش کار.....
۲۹۹	۷- عرفان و سیاست.....
۲۹۹	چیستی عرفان و سیاست.....
۳۰۱	تعریف عرفان و تعریف سیاست.....
۳۰۱	تفکیک و جدایی عرفان از سیاست.....
۳۰۴	۸- عرفان و قدرت.....
۳۰۴	تحلیل قدرت.....
۳۰۶	قدرت علمی.....
۳۰۸	۹- عرفان و فرهنگ.....
۳۰۹	نابودی اصول فرهنگ‌های تکاملی.....
۳۱۰	بحران کنونی فرهنگ.....
۳۱۲	ضرورت حیاتی فرهنگ در علوم انسانی.....
۳۱۷	منشأ واقعی ارزش‌ها در «انسان آنچنانکه هست».....
۳۲۱	۱۰- عرفان و تمدن.....

پیشگفتار

حکمت و عرفان که در رود موج خیز تاریخ، حضوری همواره جاری و خروشان داشته، جریان سیالی است که در هیچ منزلی از منزلگاه‌های کاروانیان علم و اندیشه متوقف نمی‌شود و آب‌های زلالش، در هر دوره از ادوار حیات و هستی، آبروی سیرت و صورت حیات بوده و هست.

عدم توقّف رود شریان حکمت و عرفان، مانع از آن است که آن را بتوان به قرون یا قرونی خاص منحصر دانست و تفاوت‌های بنیادینی برای آن در دوران‌های مختلف زندگی بشری برشمرد. با تصدیق تفاوت‌های صورتی و غیر قابل انکار، می‌توان به این نکته توجه جدی معطوف داشت که عرفان جوهره واحدی است که اختلاف نفوس، استعدادها، حالات و تفاوت‌ازمنه و امکانه، هرگز نمی‌تواند آن را دگرگون نموده و ماهیتش را چنان تحت الشعاع قرار دهد که بازشناسی آن میسر نباشد.

کسانی که در گزارش‌های عرفانی، پیرایه‌هایی به عرفان نسبت می‌دهند که شناخت و درک جریان حکمت و معرفت، با وجود آن‌ها صعب و نامیسر می‌شود، در حقیقت، به عرفان و راه نورمند و ارجمند آن شائبه و تردید وارد می‌کنند. تحت هیچ شرایطی نمی‌توان پذیرفت که مفهوم عرفان چنان تحت الشعاع «جز خود» قرار بگیرد که «خود» نباشد و در عین حال «عرفان» خوانده شود!

ذات عرفان، ذاتی تابان و فروزنده است و عبارت است از: جنبش و ارتعاش تارهای معناخواهانه و حقیقت‌یاب که در درون یک انسان به حرکت درآمده و بُعد خاکی انسان را به افقی افلاکی در حاق ماوراء الطبیعه دعوت می‌کند، و چنین می‌شود که اندام‌های مجموعه‌ای شکل می‌گیرد که از ترکیب موزون و منطقی عناصر آن و عواملی هم‌چون:

صیانت ذات (تقوا)، زهد، توکل، سوز (حزن)، ابتهاج (شکوفایی)، ریاضت‌های مجاز و انسانی، هم‌آوایی با آوای دل‌انگیز کارگاه هستی، محبت به خلق، انجذاب به خالق و ... حیاتی لطیف و پر معنا و طراوت‌مند رخ می‌نماید که با حذف اصطلاحات حرفه‌ای و انگاره‌های متشکته قومی - فرهنگی، آن را می‌توان «حیات مافوق» یا «عرفان جامع اخلاقی» خواند.

در کلامی کوتاه می‌توان گفت: این حیات، از نخستین جوانه‌های خود که ممکن است از نگاهی معنوی و قرار گرفتن در حالت متغیرساز یک کیفیت رقت‌انگیز درونی و یا تراوش قطره‌ای اشک و شاید هم ترنم ذکر حلاوت‌بار و تحوّل‌آفرین آغاز شده باشد، تا آخرین مراحل قابل‌تصور خود - که قرار گرفتن تمام ابعاد و استعداد‌های روح سالک در جاذبیت کمال‌اعلاست - با «دین» هماهنگ و همگام بوده و همواره نیز از ریشه‌های مقوی و پرمنفعت آن تغذیه می‌نماید.

بدیهی است که چنین عرفانی اصلی‌ترین و واقعی‌ترین عرفان بوده و به خاطر اتکا به اصول تغییرناپذیر، تا آن‌جا قبض و بسط نمی‌یابد که در جاهایی نه چندان دور، به مرحله تضاد و تناقض رسیده و آشکالی غیر قابل‌ارزیابی علمی و تحلیلی به خود بگیرد.

به خاطر داشته باشیم، عرفان به فرض هم که برای همگان قابل تجربه درونی نباشد و محتاج استعدادی خاص، زحماتی طاقت‌فرسا، اعمالی مخصوص و مقدماتی بسیار جدی و تعیین‌کننده باشد - که تمامیت آن در هر شخصی به هم نمی‌رسد و مجال بروز پیدا نمی‌کند - اما در عین حال، عرفان واجد این خصوصیت اساسی و عمومی اجتناب‌ناپذیر نیز می‌باشد که برای همگان قابل «درک و دریافت برونی» بوده و خواهد بود.

بدین ترتیب، می‌گوییم: عرفان به همان میزان که عملی بوده و پی‌مودنی است - که در این بخش چهره‌ای «درون ذات» دارد - به همان اندازه نیز چهره‌ای نظری داشته و فهمیدنی است: این بخش است که بخش «برون ذات» را شکل و سامان می‌دهد.

نتیجه علمی و انسانی که از این مقدمات برهانی گرفته می‌شود، این است: مشاعری در نهاد انسان‌ها وجود دارد که مخصوص عرفان‌یابی بوده و چونان گیرنده‌ای، مخصوص گیرندگی امواج عرفان است و اختصاصاً مسائل مربوط به آن را دریافت می‌دارد و دارای